

ISSN 0321-1401

ДОШКОЛЬНЫЕ ВУХОВАНИЯ

9/94

ШУКАЄМО НОВІ ФОРМИ І МЕТОДИ

Людмила ШКАРІНА,
зав. дошк. вих. закл. № 88
м. Горлівки

Перехід від педагогіки репресивної до педагогіки гуманістичної, здійснюваної за принципами особистісно-діяльнісного підходу до навчання і виховання дітей, — складний і неординарний процес. Маємо переорієнтувати педагогів на роботу з дітьми в такому напрямку, щоб кожен наш малий підопічний почувався рівноправним членом колективу.

Для цього необхідні, насамперед, відповідні умови для виховання дитини як вільної особистості, що здатна самостійно думати, діяти, а також уміння раціонально й ефективно розв'язувати поставлене завдання. Розповім, як ми працюємо над вирішенням проблеми.

Щоб з'ясувати ставлення вихователів до нових форм роботи, які впливають на її якість, провели анкетне опитування. Це допомогло нам проаналізувати те, від чого залежить успіх навчання і виховання дошкільнят. Анкетування показало, що люди загалом сприйняли необхідність перебудови своєї роботи, але міра усвідомлення була різною. Вона залежала від знань психології, від досвіду раціонально й ефективно будувати взаємини з дітьми. Дехто не міг зрозуміти, що дитина виконує завдання не для дорослого, а керуючись власним бажанням і прагненням працювати разом з товаришами. Важко давалося й усвідомлення доцільності взаємодії з дитиною за логікою її мислення. Складну проблему становило байдуже ставлення частини вихователів до організації педагогічного процесу. Це призводило до того, що діти не могли долати труднощі, а отже, виявляли неадаптацію до набуття знань і вмінь.

Виявлені недоліки зумовили постановку перед педагогами (після обговорення на педраді) таких завдань: враховувати психологічні особливості кожної дитини при підготовці до розвитку її розумових здібностей; глибоко продумувати конкретну допомогу дітям у засвоєнні матеріалу.

Щоб полегшити розв'язання цих завдань, запропонували вихователям: відвідувати психологічний семінар, збагачуватися новими досягненнями науки; шукати нові методи і прийоми розкриття творчого потенціалу особистості, працювати з дітьми підгрупами або з кожним окремо.

Свою участь в оновленні роботи колективу ми вбачали не в авторитарному приширшенні його, а в тому, щоб цей процес був природним, керованим та збалансованим. Найскладнішою проблемою було те, що не всі вихователі вміли виділяти головне в роботі педагогів-майстрів, переймати ефективні методичні прийоми, спиратися на знання вікової психології.

На допомогу їм передбачили колективне обговорення новинок науки психолого-педагогічної, а також тих надбань, які знайшли свій відгук у роботі педагогів-новаторів.

Двічі на місяць проводимо зустрічі, де розглядаємо ці питання, обмірковуємо, чи зуміємо скористатися творчими розробками, — чи дозволяє це наша матеріальна база і наші можливості. Але головна думка цих бесід — організувати навчання і виховання дошкільників так, щоб наблизитися до логіки дитини. Вносимо пропозиції, а якщо потрібно, проводимо експеримент.

Так, у нас виробився новий погляд на здійснення завдань розділу «Цікава математика»: заняття будуються як казки-серії. Вихователі працюють з підгрупами, кожній із них пропонуються різні запитання. Роботі передують глибоке обстеження кожної дитини на початку навчального року.

Оскільки навчати дітей розповідати виразно, зв'язно — складна проблема, для вирішення її апробували три методи. Метод-опора полягав у підготовці дитини до використання художніх засобів. Подавалися ситуації, що містили у собі розповідні елементи. Тут опорою слугувало запитання, яке допомагало встановлювати активний зв'язок з дійсністю, що збуджувало мислення кожного, створювало умови для творчості. Наприклад: «Що сталося б, якби ти заблукав у лісі. Що ти знаєш про свою матусю? Яка твоя улюблена тваринка?» (і т. д.)

Малі охоче передавали свої почуття, бажання, емоційно розповідали. Але спочатку їхні розповіді були непослідовними, складалися з окремих словосполучень. Тоді ми вдалися до іншого методу, де використовувалася схематизація розповіді. Вона давала дитині змогу спиратися на реальну дійсність, на вже набутий досвід, який відповідав її зацікавленням і потребам. Пропонували тему і запитання до неї. Скажімо, «Мій улюблений герой»: Хто це був? Де знаходився? Що робив? Що говорили про нього люди? Чим закінчилася ця історія? Або: «За що люблю свою бабусю? Як звать твою бабусю? Коли ти був у неї? Як вона тебе зустріла? Чим ти їй допоміг? Що найбільше тобі подобається у бабусі? Як розмови з нею ти любиш? Цей метод допомагав дошкільникам зв'язно висловлювати свої почуття, давав більший стимул до реалізації можливості по-своєму розкрити послідовність розвитку сюжету.

Потім вихователі здійснювали навчання творчих розповідей, використовуючи нову його форму — конкурс. Старші дошкільники вправлялись у красномов-

стві під час проведення ігор «Ательє мод», «Моя улюблена іграшка», «Що я сконструював». Вони описували свої моделі, виступаючи у ролях модельєра, конструктора, емоційно викладали всі свої знання про предмет і його використання. Цей метод дуже практичний, він давав змогу правильно і красиво будувати речення, складати розповіді.

На підтримку творчої ініціативи педагогів у методкабінеті оформили «Скриньку пропозицій». Вихователі вносять сюди свої думки, проблемні питання, завдання, використовуючи нові методи і прийоми. Пропоновані ідеї апробуються в групах, отримують відгуки. Завдяки цьому маємо потік свіжих думок, спрямованих на пошук і використання неординарних форм роботи з дітьми.

Щоб стимулювати творчість вихователів і довести, що авторитет завойовується самою особистістю, на «Екрані гласності» щомісяця вміщуємо зернини майстерності, передові ідеї, результати пошукової діяльності.

Для зміни ставлення педагогів до всіх видів занять естетичного циклу організували гуртки «Фантазія і творчість». Говорю у множині, оскільки вони об'єднують дітей і дорослих за різними інтересами: тут вчать малювати, конструювати, шити, опановують мистецтво ікебани, гри на музичних інструментах, водіння ляльок у ляльковому театрі.

Жодна дитина не залишається поза увагою вихователів. Гуртки працюють один раз на тиждень. Основу роботи становить прилучення дітей до краси, до створення виразних образів. Малі отримують різноманітний матеріал і кваліфіковані поради, активізації дій сприяють завдання з ускладненнями. Дитячі роботи розміщуються на стендах, даруються малечі, іменинникам. Виставки бувають не тільки групові, а й персональні.

Уся наша виховна робота немовби зв'язуючий ланцюг між батьками і педагогами. Вона полягає у допомозі сім'ї усвідомити істину: без хорошого виховання не буде хорошої людини. Тож традиційні «Куточки для батьків» стали у нас «живими», бо наповнюються щоденними новинами. Тут ми вміщуємо подяку активним сім'ям; даємо загальні й індивідуальні поради; вітаємо з рідними святами; розповідаємо, що було цікавого в групах, хто з дітей був активним і в чому, кому потрібна допомога, а також, що нового буде в наступному місяці.

Підвищенню інтересу батьків до роботи дитячого садка сприяє проведення вечорниць, ярмарків, прослуховування записаних на магнітофонній плівці розповідей дітей, обговорення педагогічних

ситуацій. На бесіди «за круглим столом» запрошуємо працівників народної освіти, працівників і медиків.

Життя показує, що без змістовного аналізу, без системного вивчення роботи вихователів не обійтися. Використовуємо багато форм і видів контролю, але він потрібний нам для того, щоб поступово, по крихтах збирати скарбничку майстерності вихователів, розкривати творчий потенціал кожного, своєчасно допомагати, доводити доцільність і ефективність того чи іншого методу. «Книгу аналізу» заступила «Полиця можливостей», де чітко фіксуються діяльність дітей, цікаві моменти і прийоми роботи, які забезпечують високу результативність навчання дітей.

Виявлені під час відвідувань помилки

і недоречності аналізуємо наодинці з вихователем і ставимо на контроль. Люди бачать об'єктивність в оцінці роботи і нашу зацікавленість у підвищенні її результативності і вже не хвилюються, коли проводимо бесіди з дітьми, самі кличуть на заняття, які вважають цікавими.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

НЕ ЗАБУДЬТЕ
ПЕРЕДПЛАТИТИ
«ДОШКІЛЬНЕ
ВИХОВАННЯ»
НА ПЕРШЕ ПІВРІЧЧЯ
1995 РОКУ.

ЖИВЕМО ДРУЖНОЮ СІМ'ЄЮ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА
СЛУЖБА
У РОБОТІ З БАТЬКАМИ

Л. ГРЕБЕНЮК,
завідуюча
дошк. вих. закл. № 6
м. Дружківки

Психологія навчання і виховання дітей дошкільного віку сьогодні зробила рішучий крок до керівництва процесом пізнавальної діяльності. Усім відомо, що фундамент особистості дитини закладається в сім'ї, саме тому ми вирішили організувати у себе психолого-педагогічну службу сімейного виховання. Насамперед провели анкетування батьків, щоб мати уявлення про рівень їхніх знань щодо особливостей нервово-психічного розвитку дітей, знати виховні традиції, які склалися у кожній родині. Проаналізувавши анкети, зробили висновок, що навіть у сім'ях, де створено сприятливі умови для виховання дітей (а таких близько 90 відсотків), батьки здебільшого користуються власним досвідом. Тільки 10 відсотків тат і мам читають педагогічну літературу, дослуховуються до порад вихователя, слухають теле- і радіопередачі. Проте практично усі погоджувалися, що кваліфікована допомога потрібна.

Психолого-педагогічну службу сімейного виховання спланували у кількох напрямках. Перший — вивчення особистості кожної дитини. Практичний психолог дитячого садка допоміг вихователям провести визначення розвитку вищої нервової діяльності, з'ясувати здібності й здатності. Відповідно організували гуртки за інтересами: хореографічний, англійської мови, зображувальної діяльності, екологічного виховання, дитячий театр. Життя садка стало різнобарвнішим і цікавішим.

Ознайомивши батьків з результатами діагностування, змогли довести їм, що дитина не просто «вередлива», «вперта» або занадто «спокійна», а її поведінка залежить від типу темпераменту. Порадили, як виховувати малюка з урахуванням властивостей його особистості, чим зацікавити, які здібності розвивати.

Педагогічну цінність мали батьківські збори, що проводилися разом з дітьми. Тема: «Батьки очима дітей», тобто хлопчики та дівчатка висловлювали свою думку про дорослих. Після того татка

й мами стали більше цікавитися справами дитячого садка. Не відмовилися і від традиційних форм роботи — днів відкритих дверей, диспутів, тематичних бесід тощо.

У вихователя середньої групи Т. А. Бондаренко народилася чудова ідея — проводити дні народження дітей. Готуються до них завчасно як дорослі, так і діти: разом виготовляють подарунки для іменинника, придумують привітання. Вранці всі разом вітають іменинника, а ввечері дорослі й діти чаюють, розважаються. Усе — як у дружній сім'ї.

Взаємодіями для батьків і вихователів стали дні відкритих дверей, що проводяться раз на квартал. Усі татка й мами мають змогу протягом дня поспілкуватися з вихователями, лікарем, кухарем, завідувачою і обов'язково — з дітьми.

Ось орієнтовний розклад такого заходу: ранкова гімнастика; робота з дітьми, що часто хворіють, — група «Капітошка»; розвиток культурно-гігієнічних навичок протягом дня; робота щодо розвитку творчих здібностей дітей через прилучення їх до мистецтва; гурткова робота за інтересами; журнал для батьків (консультація психолога, обмін досвідом сімейного виховання, дитяча вистава, виставка дитячих малюнків); спортивне дозвілля.

Найулюбленішою формою спілкування дітей та дорослих стали розваги, під час яких традиційно влаштовуються благодійні ярмарки та аукціони. Особливий успіх мала програма «Приязнь з першого погляду», складена за типом популярної телепередачі. Тут дівчатка вчилися бути жіночними, привабливими, а хлопчики — чемними, гнучкими, мужніми. Діти оцінювали себе і свої вчинки у різноманітних запропонованих ситуаціях. Окрім такої гри (а в ній брали участь хлопчики з підготовчої та дівчатка зі старшої групи), у програмі були показ мод (його підготували мами й виховательки), конкурс дитячих зачісок, пока-

зовий виступ хореографічного ансамблю, художнє читання англійською мовою. І — українські пісні, які особливо красиво звучали у виконанні сімейних дуетів. «Калиноньку» та «Два дубки» співали всі присутні у залі. Не менш цікавими були призи та подарунки. Активну участь у нашій програмі взяли шефи з Веселівського рудника — щедрі і на подарунки, і на теплі слова. А наостанок відбувся аукціон дитячих поробок. Зароблені кошти підколектив використав на придбання іграшок, дитячих книжок, методичної літератури для вихователів. Велику суму грошей витратили на придбання одягу для дітей із малозабезпечених сімей.

Навесні чудово пройшло у нас «Весняне шоу» — так звітували про свою роботу гуртківці. Маленькі городники (екологічний гурток) щиро пишалися: їхню розсаду купували дуже охоче. На початку червня спільно із сусіднім дошкільним закладом було проведено «Сімейну олімпіаду», що запам'яталася усім, як веселе, насичене спортивне свято.

Нині усі закладають на важкі часи. І це правда — складно... Тим більше, вважаємо, повинні триматися один одного, допомагати одне одному і жити єдиною дружною сім'єю — дорослі й діти, родини і дитячий садок.